

## Keväinen tervehdys Pikassoksesta!

Kuluva kevät on ollut sosiaalityötä ja sosiaalihuoltoa koskevien selvitysten kulta-aikaa: huhtikuussa julkaistaan Anna Metterin (Tampereen yliopisto) ja kumppaneiden Sosiaalityön tulevaisuuden selvitys sekä Anu Muurin (THL) raportti sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämISRakenteista uudistuvassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. [Aulikki Kananojan selvitys lastensuojelun tilasta](#) on jo nähnyt päivänvalon. Kaikki nämä selvitykset pohjautuvat lukuisiin haastatteluihin, kuulemistilaisuuksiin, kyselyihin ja taustaryhmiin sekä aiempiin materiaaleihin. Pikassos oli mukana vaikuttamassa selvitysten syntymiseen järjestäen kuulemistilaisuuksia, toimien taustaryhmässä ja antaen haastatteluja. Kyseisiin selvityksiin kannattaa ehdottomasti tutustua! Paikallisesta tilanteesta voitte lukea sosiaaliamiehenme Satu Loipon tekemästä [vuoden 2018 selvityksestä](#) sekä kehittämispäällikkömme Minna Niemen koostamasta [TKI&O -esiselvityksestä](#), josta kerrotaan myös uutiskirjeen toisella sivulla.

Pikassoksella työskennellyt Pirkanmaan LAPE -hankkeen koordinaattori Nanna Miettunen siirtyi maaliskuun lopulla THL:n Lastensuojelun systeemisen lastensuojelun käyttöönotto ja juurruttamishanke SyTy:n projektipäälliköksi, mutta kirjoitti meille vielä tähän uutiskirjeeseen osaamis- ja tukikeskuksen (OT) -kehittämisestä. Tätä työtä Nanna jatkaa osin myös THL:ssä ja on Tampere OT -alueen pysyvänä asiantuntijana STM:n nimeämässä työryhmässä.

Osaamiskeskusten koordinoimista valtakunnallisista hankkeista [Kansa-Koulu II -hanke](#) jatkaa vielä vuoden loppuun. Osaamiskeskusjohtajat ovat ilmaisseet huolensa ministeriön suuntaan työn jatkumisesta ja Kantaan siirtymisen tuen tarpeesta. [PRO SOS -hanke](#) jatkuu heinäkuun loppuun. Uutiskirjeen viimeiseltä sivulta voitte lukea Pikassoksen tekemästä selvityksestä, miten kuntien kotisivuilla näyttäytyvät aikuissosiaalityö ja toimeentulotukeen liittyvät asiat.

Pikassos on mukana Pirkanmaalla maaliskuussa käynnistyneessä Vaikuttava sosiaali- ja terveysalan TKI-ympäristö, KEHYS -Kehitämme yhdessä! -hankkeessa. Pirkanmaan liitto on myöntänyt hankkeelle rahoitusta Euroopan aluekehitysrahaston kautta ajalle 1.3.2019 - 30.4.2021. Hankkeen tavoitteena on kehittää ja vahvistaa Pirkanmaan sote-alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja sitä kautta tuottaa asiakkaille parempia ja vaikuttavampia palveluita. Hankkeessa ovat mukana Pikassoksen lisäksi Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä perusterveydenhuollon yksikkö ja TKI-keskus, Tampereen kaupunki, Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu. Pikassos on mukana päihdepalveluketjun implementoinnin ja prosessien johtamisen kehittämisessä. Kehittämistyössä ovat mukana myös alan palveluita tuottavat yritykset ja kolmas sektori.

toimitusjohtaja  
Tuula Tuominen



## Esiselvitys TKI&O -toiminnasta

Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan sosiaalialan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa kuvaava esiselvitys valmistui helmikuussa. Laajana yhteistyönä tehdyssä raportissa esitellään sosiaalialan kansallisia ja alueellisia sisältöjä ja rakenteita, jotta kokonaisuutta on entistä helpompi hahmottaa tulevaa suunniteltaessa. Asiakirjan toivottiin tukevan myös Pirkanmaan yhteistyöalueen tutkimus- ja kehittämyksikön perustamista, mutta sen valmistelu ei etene sote-uudistuksen kaatumisen vuoksi aiotulla tavalla. Voit ladata esiselvityksen [tästä linkistä](#).

Raportin alussa on esitelty sosiaalialan lainsäädäntöä, soveltamisoppaita ja käsikirjoja, jotka ohjaavat ammatillisia käytäntöjä ja piirtävät rajoja tutkimus- ja kehittämistoiminnalle. Sosiaalihuollossa oikeuden merkitys on suuri. Jotta lain toimeenpanijat pystyvät seuraamaan asiakastyötä koskevaa kehitystä, tarvitaan toiminnan ja rakenteiden tutkimusta. Esiselvitykseen on koottu myös sosiaalialan näkökulmasta keskeiseksi määriteltyä kansallista sekä Etelä-Pohjanmaan, Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan TKI&O-toimintaa, jota on tarkasteltu asiakaslähtöisyyden, elämäntilanelähtöisyyden, tiedolla johtamisen ja sopimuksellisuuden näkökulmista.

Esiselvityksessä ehdotetaan Etelä-Pohjanmaalle, Kanta-Hämeeseen ja Pirkanmaalle yhteistä kolmivuotista tutkimus- ja kehittämisohjelmaa, joka rakentuu seuraavien periaatteiden varaan:

- 1) panostetaan sosiaalialan kokeilutoimintaan ja työprosessien parantamiseen sekä tutkivan ja kehittävän työotteen ylläpitämiseen.
- 2) lisätään sosiaalialan ammattilaisten ja it-kehittäjien vuoropuhelua, jotta digisovelluksia otetaan entistä laaja-alaisemmin käyttöön sosiaalipalvelujen ja sosiaaliturvan toimeenpanossa. Olen-naista on määrittää sosiaalialalla havaitut ensisijaiset tarpeet ja löytää tai kehittää niihin vastavia digi-sovelluksia.
- 3) vahvistetaan sosiaalipalvelujen arviointia ja vaikuttavuuden tutkimusta. Lisätään ymmärrystä sosiaalityön kustannusvaikuttavuudesta.
- 4) huolehditaan vertailukelpoisen tiedon systemaattisesta koonnista ja analysoinnista.
- 5) luodaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä toimintakäytäntöjä, joissa palvelun suunnittelu ja toteutus asiakas- ja elämäntilanelähtöisesti on keskeistä.
- 6) turvataan järjestöjen rooli sosiaalipalvelujen tuottajana.

Kevään aikana Pikassos ja muut esiselvitystä valmistelleet tahot käyvät vuoropuhelua siitä, miten tutkimus- ja kehittämistoiminnan ohjelman toimeenpanossa on järkevää edetä ja millaisella aikataululla.

Lisätietoja  
kehittämispäällikkö Minna Niemi

## Kansa-koulu II -hanke tarjoaa tukea kunnille erityisesti webinaarien muodossa

Kansa-koulu II eli määrämuotoisen kirjaamisen tukemisen hanke päättyy tämän vuoden lopulla. Tällä hetkellä kehittämistoimet ovat keskittyneet uusiin kohderyhmiin. Koulutusorganisaatioiden edustajia on osallistunut kirjaamisvalmennuksiin kolmessa ryhmässä. Yksityisten palvelutuottajien edustajille on järjestetty jo 8 valmennusryhmää. Etäkokoustekniikan avulla toteutetut valmennukset jatkuvat syksyllä. Hankkeen verkkosivuilla on julkaistu [sote-esimiehille suunnattu 2,5 tunnin mittainen webinaari](#), sisältää perusteet sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämistyöstä, kirjaamiseen liittyvistä tulevista muutoksista ja Kantaan liittymiseen valmistautumisesta. Webinaari on katsottavissa koska tahansa. Sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjille ja arkistonhoitajille on koostettu myös [omat tietopaketit](#).

[Nykytilakartoituksen työkalu](#), joka tukee kuntia Kantaan liittymiseen valmistautumisessa, on edelleen kehittämisen kohteena ja siitä on saatavilla jo versio 3.0. Myös kyselytunteja työkalun käyttöön järjestetään säännöllisesti hankkeen loppuun asti. THL järjestää kesäpäivät -seminaarin kaikille kirjaamisvalmentajille 17.6.2019. Syksyllä kirjaamisvalmentajat kutsutaan koolle vielä etäkokoukseen maakunnittain.

Lisätietoja  
suunnittelija, aluekoordinaattori Anni Kihalainen  
[www.socom.fi/kansa-koulu](http://www.socom.fi/kansa-koulu)



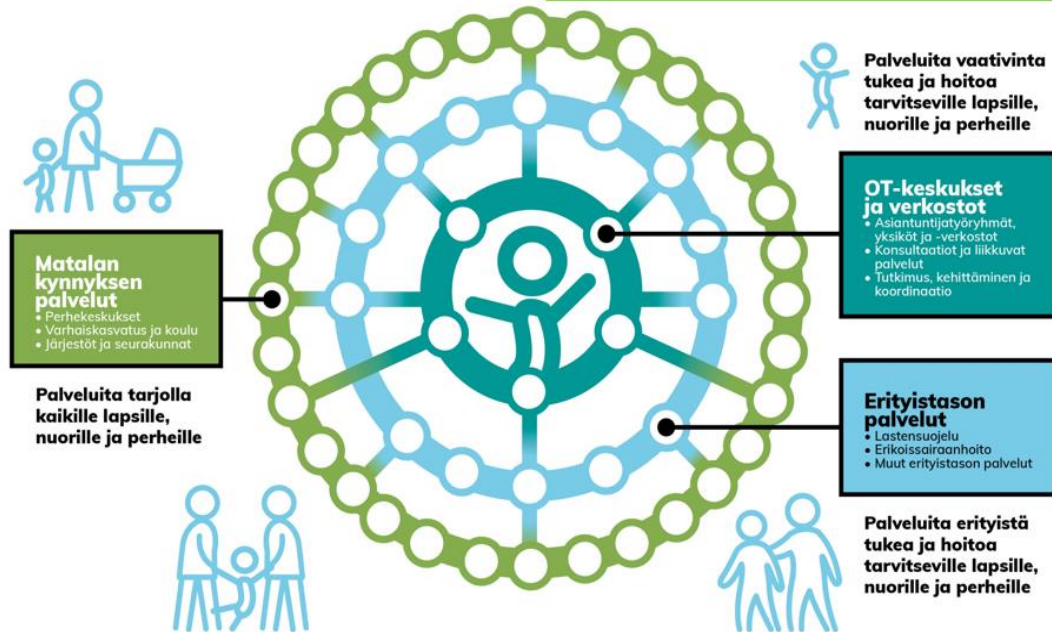


## OT-keskus

Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Osaamis- ja tukikeskus muodostaa vahvan tukiverkon lapsille, nuorille ja perheille erityisen vaativissa tilanteissa yhdessä perus- ja erityistason palveluiden kanssa.

Sekä yhteistyössä VIP-verkoston ja järjestöjen kanssa.



OT-keskus on kehitteillä oleva verkostomainen monialainen osaamis- ja tukikeskus erityistason vaativia palveluja tarvitseville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Se pyrkii vastaamaan niiden asiakkaiden tarpeisiin, jotka tarvitsevat vaikeiden ja kompleksisten ongelmien takia paljon monenlaisia palveluita – eivätkä usein tule silti autetuksi. OT-keskusten valmistelutyötä on tehty osana [lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa \(LAPE\)](#), jonka tavoitteena on ollut uudistaa lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja vahvistaa lapsen oikeuksiin sekä tietoon perustuvaa toimintakulttuuria päätöksenteossa ja palveluissa.

OT-keskuksia on suunniteltu viidelle yhteistyöalueelle yliopistosairaaloitten yhteyteen. TAYSin yhteyteen perustettavan Tampereen OT-keskusten valmistelutyötä on tehty kolmen maakunnan yhteistyönä ja se palvelisi Pirkanmaata, Kanta-Hämettä ja Etelä-Pohjanmaata. Alueella on suunniteltu OT-keskusten rakennetta, jäsennetty OT-keskusten asiakasryhmiä, mallinnettu vaativien eropalveluiden toimintamalli sekä luotu sähköiselle alustalle laadittavaa OT-verkostokarttaa. Osaamis- ja tukikeskus toteutettaisiin erityisasiantuntijoiden ja palveluyksiköiden verkostona, jota johtaa ja koordinoi monialainen ydinyksikkö ja siihen linkittyisi kiinteitä OT-yksiköitä/työryhmiä/tiimejä.

OT-keskuksen on suunniteltu tekemään tiivistä yhteistyötä yliopistojen, tutkimuslaitosten (mm. THL) ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Se olisi kiinteässä yhteydessä jo olemassa olevien vaativia palveluja tuottavien organisaatioiden kuten Rikosseuraamuslaitoksen, järjestöjen sekä ammattikäytäntöjä tutkivien ja kehittävien yksiköiden kanssa. OT-keskus tekisi tiivistä yhteistyötä myös koulun vaativan- erityisen tuen VIP-verkoston kanssa. Asiakastyöstä suurin osa tulisi olemaan perus- ja erityistason työntekijöiden konsultaatiota esim. puhelimitse tai sähköisten välineiden, kuten videoneuvottelujen avulla. Tarvittaessa OT-tason erityisasiantuntijat jalkautuisivat asiakastapaamisiin joko osallistumalla verkostokokoukseen tai toimimalla työntekijän työparina. Konsultoivan työn tavoitteena olisi tuoda vaativimman tason osaamista (perus-) ja erityistason tueksi harvinaisen vaativiin tilanteisiin. Samalla lisättäisiin ja laajennettaisiin (perus-) ja erityistason omaa osaamista.

Valtakunnallisen työryhmän, OT-rukkasen raportti julkaistaneen lähiaikoina. Raportissa määritellään tulevien OT-keskusten valtakunnalliset, yhtenäiset linjaukset. Lopullisen muotonsa OT-keskukset saavat jatko-työssä ja aikanaan yhteistyöalueiden sopimuksissa sekä mahdollisesti myös lainsäädännössä.

Lisätietoja [THL:n OT-keskuksia käsitteleviltä sivuilta](#)

## Selvitys aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen palvelujen verkkosivujen sisällöstä

Asiakasraatien edustajat ovat toivoneet kunnilta selkeyttä aikuissosiaalityötä ja toimeentulotukea koskevien palvelujen viestintään. Päätimme selvittää Pikassoksen ja PRO SOS -hankkeen toimesta, miten aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen palvelut näyttäytyvät käyttäjille Pirkanmaan alueen kuntien sekä Huittisten ja Riihimäen verkkosivujen kautta. Selvityksen tavoitteena oli tuottaa käyttäjälähtöistä tietoa kunnille verkkosivujen kehittämisen tueksi.

Tarkastelimme kuntien verkkosivujen sisältöjä ja käytettävyyttä kuntalaisen, asiakkaan, omaisen ja yhteistyökumppanin näkökulmasta. Kuntien verkkosivuilta kerättiin tiedot aikuissosiaalityön palveluista ja niiden sisällöistä. Kiinnitimme huomiota verkkosivujen tietojen löydettävyyteen, ulkoasuun ja selkeyteen. Selvitimme, miten kuntalaisten ohjaus ja neuvonta on järjestetty ja miten palvelut ja työntekijät on saavutettavissa ja miten myös ns. matalan kynnyksen periaate näyttäytyy verkkosivujen tarjoaman informaation kautta. Ennakoajat oli, että käyttäjälähtöisiltä verkkosivuilta on helposti löydettävissä aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen palvelut, sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien yhteystiedot sekä puhelinajat. Hyvin suunnitelluilla verkkosivuilla avataan sosiaalityön ja aikuissosiaalityön palvelujen sisältöjä ja niistä kerrotaan selkokielisesti. Ohjaus ja neuvonta, lomakkeet ja ajantasainen tieto palveluista ja etuisuuksista madaltavat verkossa asioivan kynnyksen palveluihin. Aktiivisuus ja palvelumyönteisyys aikuissosiaalityössä heijastuu verkkosivujen sisällöistä.

Selvityksemme mukaan tiedot aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen palvelujen sisällöistä vaihtelivat kuntakohtaisesti ja ne olivat osittain yllättävän niukoja. Kaikkien kuntien sivuilta oli löydettävissä kyseiset palvelut, mutta usein vasta monen klikkauksen jälkeen. Useiden kuntien ja toimijoiden yhdessä tuottamien palvelujen hahmottaminen oli haastavaa. Myös informaatiota asiakas-, asiointi- ja yhteis- palvelupisteistä oli osin vaikea löytää.

Aikuissosiaalityön palvelujen tavoitettavuuden kannalta huomioitavaa oli se, että sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien puhelinajaksi vaihtelee kahdesta viiteen tuntiin viikossa. Arkisin kaikista kunnista tavoittaa osin rajoitetun ajan henkilön, jolta saa ohjausta ja neuvontaa sosiaalipalveluista. Kuntalaiselta, asiakkaalta, omaiselta ja yhteiskumppanilta vaaditaan siis oikea-aikaista asiointia saadakseen yhteyden sosiaalitoimeen. Sähköiset palvelut näyttävät olevan kokonaisuudessaan vielä vähäisiä ja matalan kynnyksen periaatteen toteutuminen vaatii edelleen kehittämistyötä. Positiivista oli se, että useiden kuntien verkkosivujen sisällöistä heijastui palveluhenkisyys ja kehittämismyönteisyys. Esimerkkejä selkeistä ja innovatiivisista verkkosivuista löydät [selvityksen koosteesta](#). Kuntakohtaisesti kerätyn taulukkomuotoisen selvityksen avautuu [tästä linkistä](#).

Lisätietoja  
tietoassistentti Pirkko Jokinen  
hankekoordinaattori Sirpa Karjalainen



<b>Tampere</b>	<b>Åkerlundinkatu 2A</b>	
Tuula Tuominen	toimitusjohtaja	050 531 5439
Tuija Rantanen	toimistosihiteeri	050 356 4226
Minna Niemi	kehittämispäällikkö	050 361 9500
Anni Kuhalainen	suunnittelija, aluekoordinaattori	050 357 4432
	Kansa-koulu II -hanke	
Sirpa Karjalainen	hankekoordinaattori	050 599 6411
	PRO SOS -hanke	
<b>Hämeenlinna</b>	<b>Sorsanpolku 2B</b>	
Seija Junno	kehittämispäällikkö	050 599 6415
Satu Loippo	sosiaaliamies	050 599 6413
Pirkko Jokinen	tietoassistentti	
<b>Pori</b>	<b>Antinkatu 16B</b>	
Heli Toroska	suunnittelija	050 352 9953

### Ollaan yhteyksissä!

sähköpostiosoitteet ovat muotoa  
[etunimi.sukunimi@pikassos.fi](mailto:etunimi.sukunimi@pikassos.fi)  
[www.pikassos.fi](http://www.pikassos.fi)



Tiedotteen etusivun kuva: Pixabay  
Tiedotteen taitto: Anni Kuhalainen